

Фактори розвитку сиблінгових та дитячо-батьківських взаємин у сучасній українській сім'ї.

Актуальність нашого дослідження полягає у тому, що сучасні фахівці стурбовані зростанням негативних тенденцій і фактів у становищі сім'ї та внутрішньо родинних взаєминах. Тому метою нашого дослідження є вивчення характеру взаємодії у сучасній нуклеарній сім'ї, а саме у підсистемі батьки-діти та сиблінги.

Для досягнення поставленої мети було обстежено осіб підлітково-юнацького віку у кількості 265 осіб. Контингент обстежуваних був доволі однорідним за усіма базовими показниками, що дало змогу вивчити проблематику, а результати розвідки вважати такими, що репрезентативно відображають генеральну сукупність. Із них 23,5% осіб чоловічого роду, а 76,5% жіночого.

Респонденти були об'єднані у 3 підгрупи за черговістю народження – перша дитина за порядком народження у сімейній ієрархії (47,2%), середня (9,4%) та остання (43,4%), тобто сюди відносяться діти з першої по четверту, які в свою чергу можна позначити за послідовністю народження. Осередковий вік респондента, який являється першою дитиною у сучасній українській нуклеарній сім'ї – 16,55 років, середньою – 16,96, а останньою – 16,95.

Середньостатистичні дані щодо дітей у родині за порядком народження:

- первісткові (47,5%) у середньому 16,55 років, наступні діти у цій родині молодші на 6,17 років, 9,29 та 11,3 відповідно;
- другій дитині (41,1%) у середньому 16,90 років, старшій дитині на 7,84 роки більше, а наступні діти молодші на 6,63 та 10,3 років відповідно;
- третій дитині (9,1%) у середньому 17,33 років, старшим дітям на 11,42 та 6,8 років більше, а наступні діти молодші на 6,33 та 9,33 років відповідно;

- четвертій дитині (2,3%) у середньому 16,67 років, старшим дітям на 13,66, а також 11,16 та 8,66 років більше, а наступна дитина молодша на 4,67 роки відповідно.

За допомогою обробки даних методом контент аналізування серед усіх респондентів загалом було виявлено, що більш теплі стосунки у 73,7% респондентів складаються з матір'ю, а з татом у 26,3% відповідно ($\chi^2=5,827$; $p=0,05$; $df=6$; $\phi =0,148$; V Крамера = 0,105). Дані свідчать про слабку силу взаємозв'язку, тобто більш-менш схожі ситуації в усіх трьох підгрупах. Так, як вибірка виявилася переважно представленою жіночою статтю, то очевидно, що з матір'ю у доньок складаються більш теплі стосунки. Але і з батьком також взаємини позитивні.

Факторний аналіз ми застосовували з метою узагальнення великої кількості змінних з виокремленням та групуванням їх у фактори за вагою кожної змінної величини, що розкриває зміст чинників, які впливають на формування позитивних сиблінгових взаємин. Вагомість результату підтверджується величиною міри адекватності вибірки Кайзера-Майєра-Олкіна і становить 0,764, що свідчить про достовірність аналізування.

За результатами дослідження ми збудували п'ятифакторну модель розвитку міжсиблінгових взаємин, до яких віднесли такі критерії: позитивні взаємини з матір'ю та батьком, згуртованість родини, виховний вплив батьків, життєвий шлях сучасної української нуклеарної сім'ї. Тобто, для того, щоб між братами і сестрами склалися дружні стосунки, не малу роль у цьому відіграють в першу чергу батьки і їхнє вміння вибудувати сімейні ритуали і традиції, спільний відпочинок, виховання у дусі підтримки і взаємоповаги.

Підводячи підсумок, можна вказати на такі чинники, що гарантовано впливають на розвиток міцної української родини, як наявність позитивних взаємин між респондентом та матір'ю і батьком (із кожним зокрема), також згуртованість усіх членів родини, виховний потенціал батьків та наявність благополучної атмосфери у сучасній нуклеарній сім'ї. Добрі стосунки із

сиблінгами сприяють створенню міцної та багаточисельної родини досліджуваного у недалекому майбутньому. Даний факт являється важливим і на державному рівні, адже може сприяти подоланню демографічної кризи в Україні.

Отже, щоб покращити міжособистісні сімейні стосунки, однієї превентивної роботи з членами родинної групи замало. Необхідно також вдосконалювати сімейну політику в нашій державі. Першочерговою метою має стати зміцнення інституту сім'ї та прискорення виходу з демографічної кризи, завдяки економічній, соціальній підтримці нуклеарної сім'ї. Саме у розробці рекомендацій ми вбачаємо перспективи нашої подальшої наукової роботи.

Список використаних джерел

1. Блинова О.Є. Особливості дитячо-батьківських відносин у сім'ях трудових мігрантів. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. №2 (37). Северодонецьк: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. 2015. С.30–37.
2. Крупник Г.А. Взаємини у нуклеарній сім'ї між сиблінгами та їх батьками. *Психологічні ресурси в умовах життєвої та суспільної кризи: соціальний та особистісний виміри*. Колект.моногр. / наук. ред. О. Є. Блинова, відпов. ред. В. Ф. Казібекова. Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В. С. 2021. С.343-363.
3. Сім'я та сімейні відносини в Україні: сучасний стан і тенденції розвитку : [кол. монографія] / [Е. М. Лібанова, С. Ю. Аксьонова, В. Г. Бялковська та ін.]; Ін-т демографії та соц. дослідж. НАН України, Укр. центр соц. реформ, Фонд народонаселення ООН. Київ: [Основа-Принт], 2009. С. 228.

Анотація

Крупник Г.А., Блинова О.Є. Фактори розвитку сиблінгових та дитячо-батьківських взаємин у сучасній українській сім'ї. Матеріали конференції «IX International research & training conference 'Public health – social, educational and psychological dimensions' 19-21 July 2022, Lublin, Poland». 2022. С.53-55 (автором реалізований збір та первинна обробка емпіричних результатів)

У статті висвітлено п'ятифакторну модель розвитку міжсиблінгових взаємин, до яких віднесли такі критерії: позитивні взаємини з матір'ю та батьком, згуртованість родини, виховний вплив батьків, життєвий шлях сучасної української нуклеарної сім'ї. Тобто, для того, щоб між братами і сестрами склалися дружні стосунки, не малу роль у цьому відіграють в першу чергу батьки і їхнє вміння вибудувати сімейні ритуали і традиції, спільний відпочинок, виховання у дусі підтримки і взаємоповаги.

Добрі стосунки із сиблінгами сприяють створенню міцної та багаточисельної родини досліджуваного у недалекому майбутньому. Даний факт являється важливим і на державному рівні, адже може сприяти подоланню демографічної кризи в Україні.

Ключові слова: сиблінги, взаємини у сучасній нуклеарній сім'ї.